

Aanvullend natuuronderzoek

De Zonnekamp in Zelhem

In opdracht van ProWonen

Colofon

Rapportnummer : 1556
Projectnummer : 2386

Opdrachtgever : ProWonen
Contactpersoon : Dhr. H. Mulder

Opdrachtnemer : Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
0314 641910
info@staringadvies.nl
www.staringadvies.nl
IBAN NL87 RABO 03 88 40 73 44
Btw nr. NL8076.79.616.B01
KvK 09100544

Auteur(s) : Ing. R. Boerboom
Controle : S.J.J. Wamelink
Status : Definitief

Datum : 18-09-2015

Foto voorblad : Gewone dwergvleermuis (R. Boerboom)
Wijze van citeren : Boerboom, B., 2015. Aanvullend natuuronderzoek,
De Zonnekamp in Zelhem. Staring Advies, Hoog-Keppel.

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

Colofon	1
1 Inleiding en doel	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Doel	3
2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	4
2.1 Gegevens plangebied	4
2.2 Beschrijving van het plangebied	4
2.3 Geplande werkzaamheden	4
3 Het ecologisch onderzoek	7
3.1 Onderzoeksmethode	7
3.2 Resultaten	8
4 Flora- en faunawet	10
4.1 Vleermuizen	10
4.2 Eekhoorn	12
5 Conclusie	14
5.1 Conclusie vleermuizen	14
5.2 Conclusie eekhoorn	14
6 Bijlagen	15
Bijlage 1 Resultaten veldonderzoek	16
Bijlage 2 Wettelijk kader Flora- en faunawet	20

1 Inleiding en doel

1.1 Inleiding

Ten behoeve van het slopen van de huidige bebouwing van het zorgcomplex De Zonnekamp aan de Magnoliaweg 6 t/m 98 in Zelhem was het noodzakelijk het plangebied ecologisch te beoordelen in het kader van de Flora- en faunawet. Hiervoor is in 2012 door Aveco de Bondt een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Tijdens de uitgevoerde quickscan natuurtoets is naar voren gekomen dat bij sloop van aanwezige bebouwing aanvullend onderzoek naar de eekhoorn en vleermuizen noodzakelijk is. De heer Mulder van ProWonen is betrokken bij de plannen en heeft Staring Advies gevraagd voor het uitvoeren van dit aanvullende onderzoek.

1.2 Doel

Het doel van het aanvullende onderzoek is om te inventariseren of de te slopen bebouwing in gebruik is als vaste rust- en verblijfplaats door vleermuizen. Daarnaast worden er een aantal bomen in het plangebied gekapt. Het aanvullend onderzoek moet uitwijzen of er zich vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van eekhoorns aanwezig zijn in de te kappen bomen.

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

2.1 Gegevens plangebied

Locatie: De Zonnekamp (Magnoliaweg 6 t/m 98)
Plaats: Zelhem
Gemeente: Bronckhorst
Provincie: Gelderland

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is gelegen in de gemeente Bronckhorst, in de woonkern Zelhem (zie figuur 1). Het plangebied betreft een zorgcomplex (zie figuur 2). De directe omgeving van het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit woonwijken, een begraafplaats en openbare wegen. Het plangebied grenst aan de noordwestzijde aan de Roosweg, aan de noordoostzijde aan de Kerkhoflaan, aan de zuidoostzijde aan de Magnoliaweg en aan de zuidwestzijde aan de Hengeloseweg.

Het plangebied bestaat uit een zorgcomplex voor ouderen, bestaande uit een verzorgingstehuis met aanleunwoningen, parkeergelegenheid en een tuin. Rondom de bebouwing zijn verschillende boomgroepen, plantvakken en gazons aanwezig. In de noordwesthoek is een vlindertuin ingericht. Langs de Kerkhoflaan is een grotendeels aaneengesloten bomenrij van zomereiken aanwezig, die aansluit op de laanbeplanting (linden) langs de weg zelf. Hierdoor ontstaat een dichte, groene zone die aansluit op de begraafplaats en wegbegeleidende beplanting langs de Ruurloseweg en Hengeloseweg (zie figuur 2).

De bebouwing van het zorgcomplex is van verschillende leeftijden. Het betreft grotendeels meerlaagse bebouwing, met platte daken zonder dakpannen.

2.3 Geplande werkzaamheden

Op het terrein gaat de Stichting Markenheem haar verzorgingshuis slopen. Alle bewoners en voorzieningen zijn inmiddels hiervoor verhuisd naar een locatie in Doetinchem. Een deel van de aanwezige bomen en overige beplanting wordt eveneens verwijderd. Eigenaar Stichting Markenheem wil eind 2015/begin 2016 de sloop uit laten voeren. In 2016/2017 zal dan nieuw gebouwd worden. De nieuwbouw bestaat uit drie gebouwdelen waarvan twee geschakeld. Hier worden 48 plaatsen voor dementerende ouderen (psychogeriatrische cliënten) en 16 ouderen met lichamelijke beperkingen (somatische cliënten) in gehuisvest. In het vrijstaande gebouw komt ook een ontmoetingsruimte en een artspraktijk.

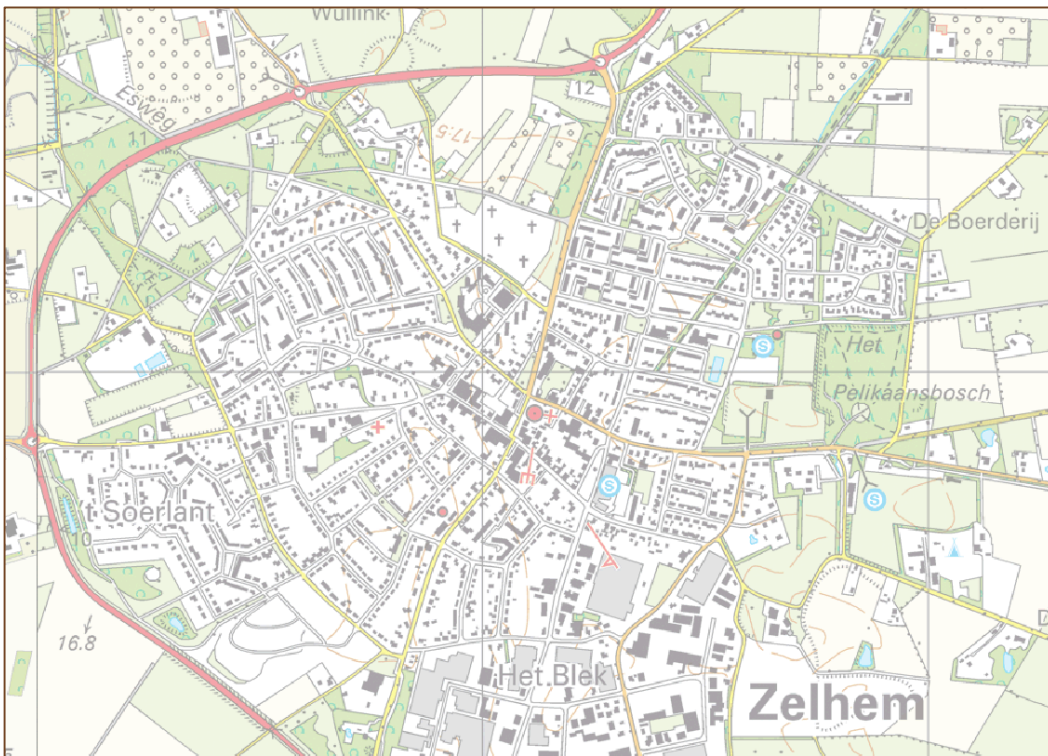
ProWonen gaat eind 2016 in eerste instantie 14 woningen slopen (Magnoliaweg 6 t/m 32). Hier worden 22 appartementen teruggebouwd. De huidige bewoners worden zoveel mogelijk definitief verhuisd naar reguliere, bestaande woningen.

Verder gaat ProWonen diverse laagbouw seniorenwoningen in Zelhem grondig renoveren. Onder andere de woningen aan de oneven zijde van de Magnoliaweg. De renovatie is dusdanig ingrijpend dat bewoners niet in de woning kunnen blijven tijdens de renovatie. Ook hiervoor houden we leegkomende woningen in de Magnoliaflat voor beschikbaar.

Tenslotte gaat ProWonen de Magnoliaflat (Magnoliaweg 36 t/m 98) slopen. Deze laatste fase van sloop is over circa 4 tot 5 jaar. Aansluitend komt op deze locatie eveneens nieuwbouw in enkele laagbouw woningen.

Voorlopige planning

<u>April 2015</u>	verhuizing verzorgingshuis naar Doetinchem
<u>Mei/juni 2015</u>	ingebruikname noodunits als kantoor/koffieruimte
<u>Eind 2015/begin 2016</u>	sloop verzorgingshuis en aansluitend nieuwbouw Markenheem
<u>Eind 2016</u>	sloop Magnoliaweg 6 t/m 32
<u>Eind 2017/begin 2018</u>	Terugkeer Markenheem uit Doetinchem
<u>2016 – 2018</u>	renovatie diverse laagbouw seniorenwoningen in Zelhem
<u>Eind 2018/begin 2019</u>	sloop Magnoliaweg 36 t/m 98 en noodunits

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood), bron: Kadaster (2012).

Figuur 2. Luchtfoto van plangebied (rood), bron: Google Earth (2015).

3 Het ecologisch onderzoek

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksmethode en resultaten van het veldonderzoek besproken.

3.1 Onderzoeksmethode

De onderzoeksintensiteit is bepaald op basis van de te verwachten soorten en het gebiedsgebruik. Richtinggevend voor het vleermuisonderzoek is het Protocol voor vleermuisinventarisaties (2013) van de Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging VZZ.

Vleermuizen

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn jaarrond beschermd. De bebouwing in het plangebied is geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis en laatvlieger. Het protocol adviseert om bij het vermoeden op zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen van deze gebouwbewonende soorten gericht vleermuisonderzoek uit te voeren middels 2 avond- of ochtendbezoeken in de periode 15 mei – 15 juli en 2 avondbezoeken in de periode 15 augustus – 1 oktober. De eventueel voorkomende vleermuissoorten zijn opgespoord met behulp van zichtwaarnemingen en een bat-detector (Pettersson D240x). Dit onderzoek heeft in grote lijnen plaatsgevonden in de avond- en in de ochtendschemering. Door de gebiedsgrootte was het noodzakelijk om een extra veldbezoek uit te voeren (zie tabel 1).

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
R. Boerboom	1	28-05-2015	21.15 uur	Licht bewolkt, droog, 13°C, wind 0 Bft
R. Boerboom	2	15-06-2015	04.30 uur	Onbewolkt, droog, 15°C, wind 0-1 Bft
R. Boerboom	3	24-06-2015	21.30 uur	Onbewolkt, droog, 18°C, wind 0 Bft
R. Boerboom	4	02-09-2015	20.50 uur	Half bewolkt, droog, 16°C, wind 0 Bft
R. Boerboom	5	16-09-2015	20.00 uur	Bewolkt, droog, 17°C, wind 2-3 Bft

Tabel 1. Veldonderzoek vleermuizen.

Eekhoorn

De nesten van eekhoorns zijn jaarrond beschermd. Er zijn waarnemingen van eekhoorns bekend uit de omgeving van het plangebied (bron: Zoogdieratlas Gelderland). Diverse bomen in het plangebied zijn geschikt als verblijfplaats voor deze soort. Door de bomen in de winter te inspecteren kunnen eekhoornnesten ontdekt worden. Het eekhoornonderzoek bestaat uit 1 dagbezoek in de periode december t/m februari.

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
R. Boerboom	1	16-01-2015	10.00 uur	Licht bewolkt, droog, 5°C, wind 1 Bft

Tabel 2. Veldonderzoek eekhoorn.

3.2 Resultaten

3.2.1 Vleermuizen

Tijdens het veldonderzoek zijn in en rondom het plangebied 2 soorten vleermuizen aangetroffen: gewone dwergvleermuis en laatvlieger (zie bijlage 1). Per soort wordt hieronder het gebiedsgebruik beschreven.

Gewone dwergvleermuis

Er zijn geen verblijfplaatsen van deze soort aangetroffen in de te slopen bebouwing. Er zijn geen in- of uitvliegende exemplaren, sociale roep of zwermgedrag waargenomen bij de te slopen bebouwing. Tijdens de laatste baltsronde is een baltsvlucht van een mannetje waargenomen, maar dit exemplaar vertoonde geen binding met het plangebied. De vaste verblijfplaats (paarlocatie) bevindt zich buiten het plangebied.

Tijdens de verschillende veldbezoeken zijn wel foeragerende en langsvliegende gewone dwergvleermuizen aangetroffen rondom het plangebied. Het aantal individuen wisselde per veldbezoek, maar er zijn nooit meer dan 7 exemplaren aangetroffen. De bomenrijen langs de Kerkhoflaan worden stevast als foerageergebied gebruikt door maximaal 2 exemplaren. Ook de bomen langs de Hengeloseweg en Roosweg worden door 1 à 2 exemplaren gebruikt als foerageergebied. De naastgelegen begraafplaats wordt eveneens als foerageergebied gebruikt. Tijdens het veldbezoek van 24 juni zijn enkele passerende gewone dwergvleermuizen (samen met enkele laatvliegers) waargenomen langs de Roosweg, aan de noordwestzijde van het plangebied. Deze vleermuizen zijn vermoedelijk afkomstig uit de woonwijk ten zuidwesten van het zorgcomplex. De vleermuizen gebruiken de bebouwing, diverse bomen en tuinbeplantingen in en rondom het plangebied als verbindend element richting de foerageergebieden, waaronder de begraafplaats en de laanbeplanting langs de Kerkhoflaan.

Laatvlieger

Er zijn geen verblijfplaatsen van deze soort aangetroffen in de te slopen bebouwing. Er zijn geen in- of uitvliegende exemplaren, sociale roep of zwermgedrag waargenomen.

Tijdens het veldbezoek van 24 juni zijn enkele foeragerende laatvliegers waargenomen in de directe omgeving van het plangebied. Met name de laanbeplanting langs de Kerkhoflaan en de begraafplaats worden gebruikt als foerageergebied. Het betreft maximaal 9 exemplaren. Ook tijdens de baltsronde van 2 september zijn enkele foeragerende laatvliegers waargenomen bij de linden langs de Kerkhoflaan. Ook zijn enkele passerende laatvliegers waargenomen langs de Roosweg, ten noordwesten van het plangebied. De vleermuizen gebruiken de bebouwing, diverse bomen en tuinbeplantingen in en rondom het plangebied als verbindend element richting de foerageergebieden, waaronder de begraafplaats en de laanbeplanting langs de Kerkhoflaan. Ook is 1 laatvlieger waargenomen die via de Magnoliaweg richting de begraafplaats aan kwam vliegen. Het is niet bekend waar deze laatvliegers verblijven.

Deze vleermuizen zijn vermoedelijk afkomstig uit de woonwijk ten zuidwesten van het zorgcomplex.

Zie bijlage 1 voor de waargenomen vleermuizen.

3.2.2 Eekhoorn

Er zijn tijdens het veldonderzoek 2 eekhoornnesten en een restant van een nest aangetroffen. Eén goed onderhouden eekhoornnest bevindt zich binnen het plangebied, in een zomereik op het terrein, aan de zijde langs de Kerkhoflaan. Daarnaast is net buiten het plangebied een restant van een oud nest aangetroffen in één van de laanbomen langs de Kerkhoflaan en verderop is nog een goed onderhouden nest aangetroffen in een boom achter de seniorenwoningen langs de Magnoliaweg (zie bijlage 1). Tijdens de verschillende veldbezoeken zijn geen eekhoorns waargenomen in het plangebied en/of de directe omgeving. De 2 volledige nesten leken recent gebruikt, maar het is niet bekend of deze ook daadwerkelijk nog in gebruik zijn.

4 Flora- en faunawet

De effecten op aangetroffen beschermde soorten en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Beschermde status

Vleermuizen zijn beschermd via de Flora- en faunawet en de EU-Habitatrichtlijn (zie bijlage 2). Alle vleermuissoorten zijn in de Flora- en faunawet opgenomen in tabel 3: streng beschermd. Van streng beschermde soorten zijn de vaste rust- en verblijfplaatsen beschermd. De meeste vleermuissoorten gebruiken gedurende het jaar meerdere typen verblijfplaatsen. Dit zijn zomerverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen. Ze kunnen regelmatig van verblijfplaats wisselen. Ook essentiële vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn strikt beschermd.

4.1.2 Plangebied

In en rond het plangebied zijn 2 soorten vleermuizen aangetroffen: gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Van beide soorten zijn uitsluitend foeragerende en langsvliegende exemplaren aangetroffen. Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in de te slopen bebouwing. Voor de sloop van de aanwezige bebouwing hoeven geen mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen te worden. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

Foerageergebied en vliegroutes

De bomenrijen (linden) langs de Kerkhoflaan zijn een belangrijk foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Ondanks de relatief lage aantallen vleermuizen die hier jagen worden deze groenstructuren intensief gebruikt en vormen ze een verbindend element richting de begraafplaats, welke eveneens intensief gebruikt wordt als foerageergebied. Bij elke bezoek werd er onder de boomkronen gejaagd door vleermuizen. Deze laanbeplanting langs de Kerkhoflaan valt buiten het plangebied. Deze bomen blijven dan ook behouden. Er dienen ook zoveel mogelijk bomen binnen het plangebied aan deze zijde behouden te blijven. Hier bevindt zich eveneens een eekhoornnest. Ook dienen zoveel mogelijk forse bomen langs de Roosweg te behouden te blijven, aangezien de vleermuizen dit als verbindend element gebruiken richting de foerageergebieden aan de noordzijde van het plangebied. Het wordt aanbevolen om extra bomen aan te planten in het open gedeelte langs de Roosweg, zodat na verloop van tijd een aaneengesloten groenstructuur ontstaat die als extra foerageergelegenheid kan fungeren en de huidige vliegroute versterkt (zie figuur 3).

Vliegroure gewone dwergveermuis en laatvieger

Foerageergebied gewone dwergveermuis en laatvieger

Te behouden groen

Versterken bomenrij (aanbeveling)

Figuur 3. Te behouden groenstructuren in verband met leefgebied vleermuizen.

Om verstoring van foeragerende vleermuizen te voorkomen is het belangrijk om tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie de verlichting aan te passen op vleermuizen. Hieronder wordt geadviseerd welke maatregelen dienen te worden genomen om vleermuisvriendelijk te verlichten:

- De werkzaamheden moeten overdag uitgevoerd worden. Het 's avonds aanlichten van de bouw moet voorkomen worden gedurende de periode maart t/m oktober.
- Vleermuizen vliegen en foerageren veelal op boomkruin niveau. Verlichting die naar beneden is gericht zorgt voor een donkere boomkruin, daardoor kan de bomenrij nog steeds dienen als geschikt foerageergebied en vliegroute. Traditionele lantaarnpalen veroorzaken veel strooiverlichting die ook naar boven is gericht. Door het toepassen van amberkleurige led-verlichting en/of het aanbrengen van kappen rondom de verlichting kan het 'verstooiingslicht' fors worden gereduceerd.
- Door te werken met bewegingssensoren kan de verlichtingstijd worden teruggebracht. Naast dat dit vleermuisvriendelijker is, wordt er ook energie bespaard.

4.2 Eekhoorn

4.2.1 Beschermde status

De eekhoorn is beschermd via de Flora- en faunawet. De soort is opgenomen in tabel 2: matig beschermd. Het voorkomen van de matig beschermde eekhoorn is alleen ontheffingsplichtig wanneer er vaste verblijfplaatsen (boomnesten) aanwezig zijn.

4.2.2 Plangebied

Er is één eekhoornnest binnen het plangebied aangetroffen, in een zomereik langs de Kerkhoflaan (zie figuur 4). Op basis van gegevens van ProWonen is gebleken dat deze boom behouden blijft. Doordat ook de aangrenzende laanbomen langs de Kerkhoflaan behouden blijven, is ook de aansluiting vanuit deze verblijfplaats met de omgeving gewaarborgd. Het plangebied en aangrenzende tuinen, lanen en de begraafplaats bevinden zich vermoedelijk binnen het territorium van de eekhoorn. Binnen een territorium bevinden zich de foerageergebieden en verblijfplaats(en) van een eekhoorn. In een territorium gebruikt de eekhoorn vaak een hoofdnest met enkele reservenesten die afwisseling gebruikt worden. De begraafplaats en overige aangrenzende tuinen en lanen blijven bereikbaar voor de soort. Voor de sloop van de aanwezige bebouwing en het lokaal verwijderen van vegetatie hoeven geen mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen te worden. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

Figuur 4. Eekhoornnest langs de Kerkhoflaan (foto: Rick Boerboom).

5 Conclusie

Aan de hand van de verkregen resultaten en datgene wat gesteld wordt in de Flora- en faunawet kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

5.1 Conclusie vleermuizen

Door de sloop van het zorgcomplex verdwijnen er geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Er hoeven geen mitigerende en/of compenserende getroffen te worden. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

Foerageergebied en vliegroutes

Er dienen zoveel mogelijk bomen langs de Kerkhoflaan behouden te blijven in verband met het foerageergebied van vleermuizen. Ook dienen zoveel mogelijk forse bomen langs de Roosweg behouden te blijven, aangezien de vleermuizen dit als verbindend element gebruiken richting de foerageergebieden.

Om verstoring van foeragerende vleermuizen te voorkomen is het belangrijk om tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie de verlichting aan te passen op vleermuizen (zie paragraaf 4.1).

5.2 Conclusie eekhoorn

Er is één eekhoornnest binnen het plangebied aangetroffen, in een zomereik langs de Kerkhoflaan. Deze boom, en de verblijfplaats, en het functioneel leefgebied van de eekhoorn blijven behouden. Voor de sloop van de aanwezige bebouwing en het lokaal verwijderen van vegetatie hoeven geen mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen te worden. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

6 Bijlagen

- 1 Resultaten veldonderzoek
- 2 Wettelijk kader

Bijlage 1 Resultaten veldonderzoek

Vleermuizen totaal

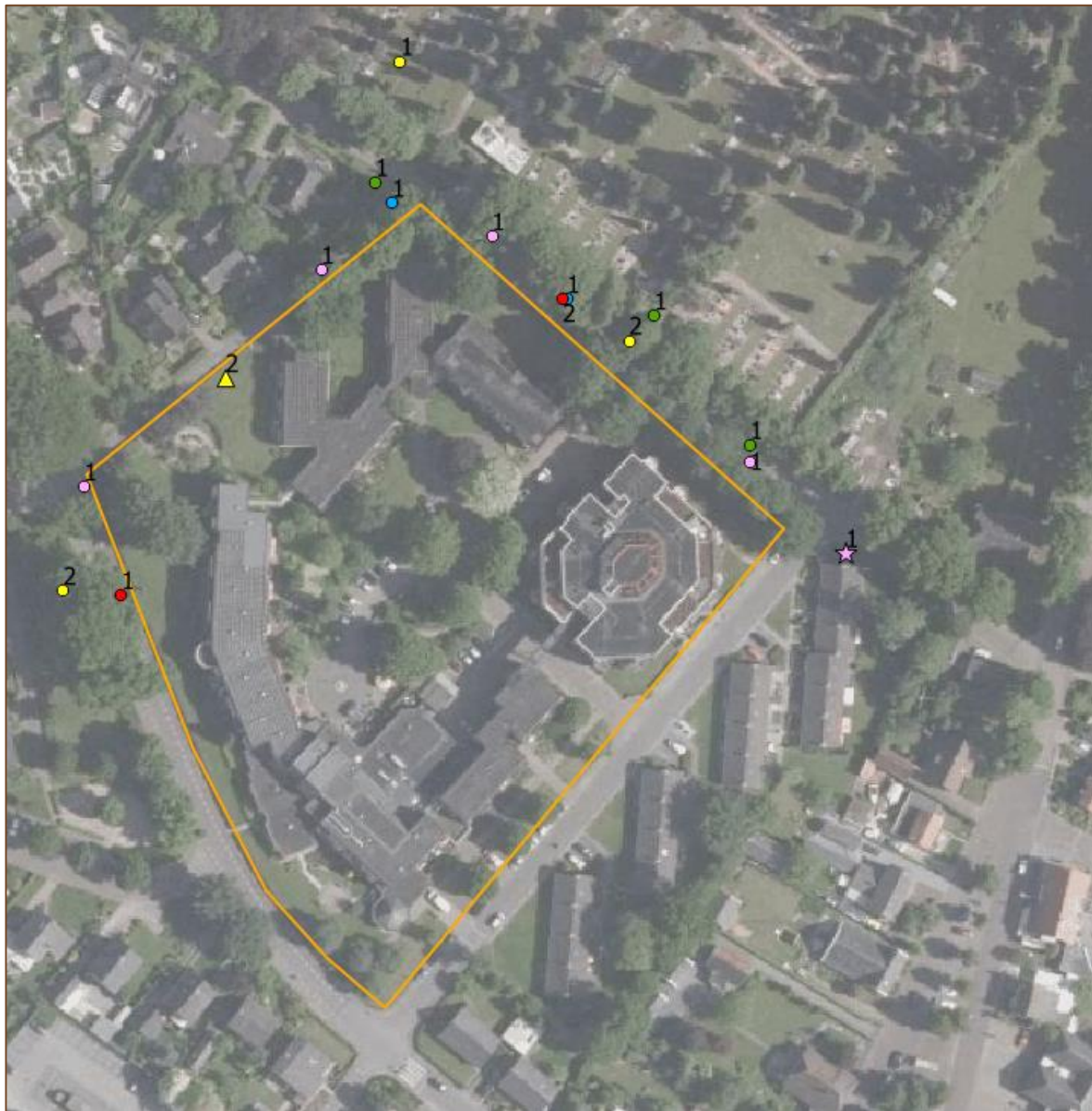

Legenda

Vleermuizen

- Gewone Dwergvleermuis
- Laatvlieger
- plangebied

Gewone dwergvleermuis (per bezoek)

Legenda

gewone dwergvleermuis 28-05

• met detector, foeragerend

gewone dwergvleermuis 15-06

• met detector, foeragerend

gewone dwergvleermuis 24-06

• met detector, foeragerend

▲ met detector, overvliegend

gewone dwergvleermuis 02-09

• met detector, foeragerend

gewone dwergvleermuis 16-09

• met detector, foeragerend

☆ met detector, soc. gedrag

▭ plangebied

Laatvlieger (per bezoek)

Legenda

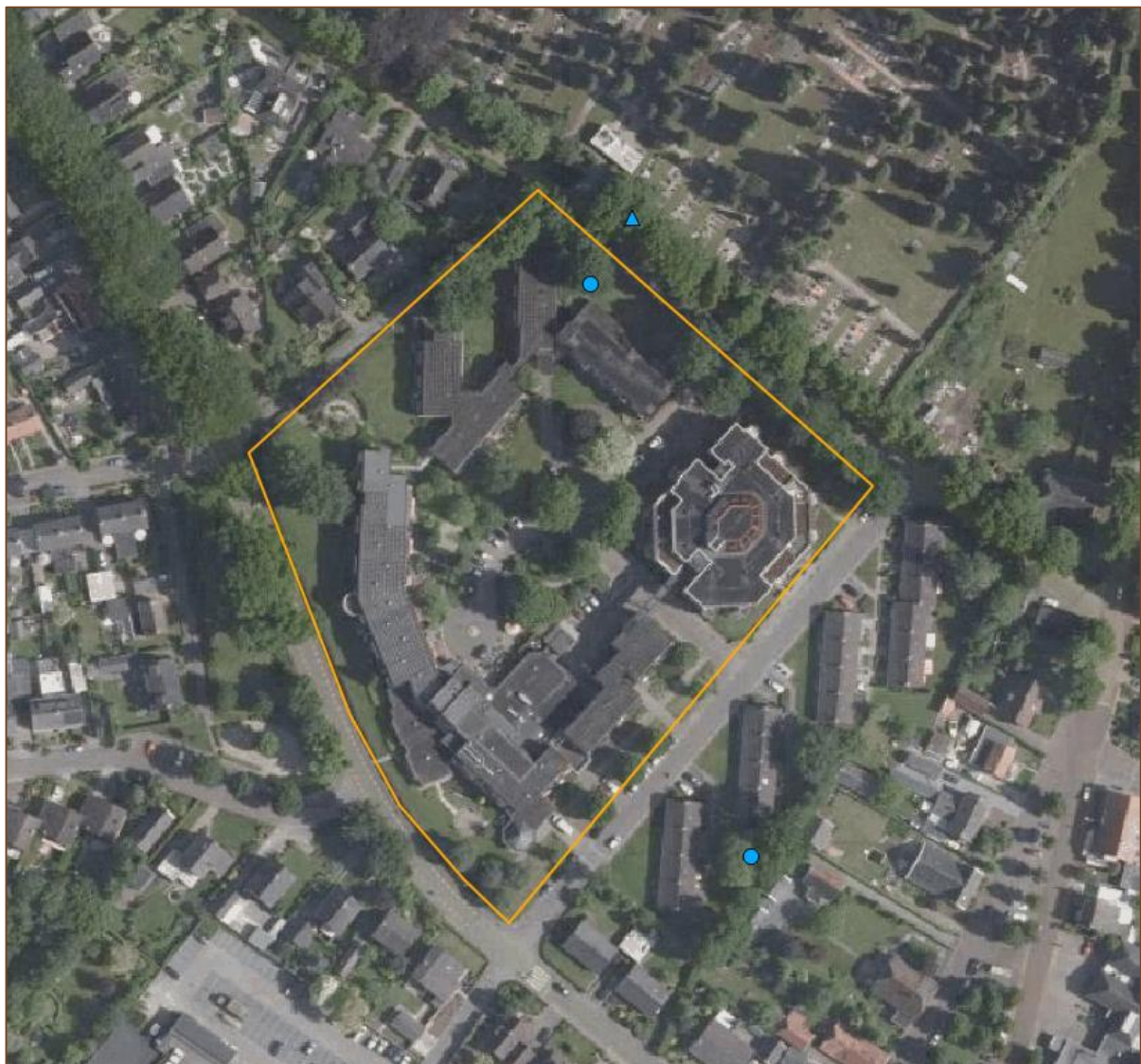
laatvlieger 24-06

- met detector, foeragerend
- ▲ met detector, overvliegend

laatvlieger 02-09

- met detector, foeragerend
- plangebied

Eekhoorn

Legenda

eekhoorn

● nest

▲ oud nest/restanten

□ plangebied

Bijlage 2 Wettelijk kader Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet beschermt planten en dieren tegen negatieve invloeden en bevat hiervoor diverse concrete verbodsbepalingen:

- beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen of gedood worden;
- beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden;
- nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

De Flora- en faunawet kent drie verschillende beschermingsregimes. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën, elke categorie kent een eigen beoordelingstoets voor ontheffingverlening (zie tabel 1).

Beschermde flora en fauna	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Algemene soorten (tabel 1)	Algemene vrijstelling	Algemene vrijstelling
Overige soorten (tabel 2)	Lichte toets	Vrijstelling
Streng beschermde soorten (tabel 3)	Uitgebreide toets	Uitgebreide toets

Tabel 1. Beoordelingstoets voor ontheffing.

Tabel 1 maakt melding van een gedragscode. In een gedragscode is opgenomen hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden gehandeld wordt volgens de gedragscode, en dit ook aangetoond kan worden, geldt een vrijstelling of lichtere toetsing (zie tabel 1). De gedragscode moet wel door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd zijn, alvorens deze een wettelijke status heeft.

Flora- en faunawet, tabel 1: Algemene vrijstelling

Veel soorten die in de Flora- en faunawet zijn opgenomen, komen in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt een algemene vrijstelling en is dus geen ontheffing nodig.

Flora- en faunawet, tabel 2: “Lichte” toets

Wanneer soorten uit de tweede categorie negatief beïnvloed worden en niet gehandeld wordt volgens een gedragscode, geldt bij de ontheffingsaanvraag de “lichte” toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht. Werken volgens de Gedragscode

Flora- en faunawet voor de bouw- en ontwikkelsector geeft vrijstelling voor deze categorie van beschermde soorten. Er hoeft hiervoor geen ontheffing aangevraagd te worden. Er mag echter geen afbreuk gedaan worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De populatie in het gebied mag geen gevaar lopen om uit te sterven. Hiervoor moeten maatregelen getroffen worden, die opgenomen worden in een ecologisch werkprotocol.

Flora- en faunawet, tabel 3: “Uitgebreide” toets

Wanneer soorten uit tabel 3 voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet kan voldoende worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de Habitatrichtlijn of Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantsoorten.

Dat zijn voor Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

en voor Bijlage 1: AMvB-soorten:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Vogels

Alle vogels in Nederland zijn streng beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor vogels geldt dat er alleen ontheffing

wordt verleend op grond van een wettelijk belang zoals vermeld in de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid en openbare veiligheid.

Overtreding van de Flora- en faunawet dient voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soorten. Het betreft hier de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld migratieroutes en foerageergebied. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als maatregelen getroffen worden die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen nesten verplaatst of verwijderd worden, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De

(fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Zorgplicht (art 2 Flora- en faunawet)

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten, plant en dier, de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl
